

IZHAJA VSAK DAN

Kod vsakega naročnika ob 5. ali 6. uri zjutraj. Posamezne številke se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih nakladah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nvd. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širini 1 kolone. Ocene: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. amurice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 40 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka dodatna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina za naslednje izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto K 20, za pol leta K 10, za 3 mesece K 5.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo.

Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti številka 20.

Poštno-hranilnični račun številka 841-652. TELFON št. 11-57

BRZOJAVNE VESTI.

Bosanski deželni zbor.

SARAJEVO 16. Današnja deželnozbornska seja je bila brezuspešna. Do zaželenega kompromisa glede kandidatov v odseke ni prišlo. Ni še določeno, kedar se bo vršila prihodnja seja.

Predsedstvo državne zbornice pri cesarju.

DUNAJ 16. Cesar je danes na splošnih avdijencah kolektivno vsprejel predsedstvo poslanske zbornice z dr. Sylvestrom na čelu. Socialno-demokratski podpredsednik ni prišel na avdienco.

Gorki obolel.

BEROLIN 16. „Lokal-Anzeiger“ poroča iz Petrograda, da je Maksim Gorki težko obolen na otoku Capri.

Velika tatvina na francoski pošti.

PARIZ 16. Na glavni pošti v Toulouse sta bili ukradeni dve denarni vreči, od katerih je bilo v eni vrednostnih pošiljatev za 100.000 frankov, deloma v papirjih.

Iz Perzije.

TEHERAN 15. Tri sto perzijskih kozakov pod vodstvom dveh častnikov je zavzelo Kašan. Naib Husejn je pobegnil.

Potres na Siciliji.

GIARRE 16. (Sicilija). V krajih, prizadetih po potresu so doslej našli pod razvalinami 14 mrtvih in mnogo ranjenih.

Ustaja v Kitajski.

LONDON 16. — Neki tukajšnji list javlja iz Pekinga od 15. t. m.: Do torka bo 35 vlakov s skupno 24.000 mož nastopilo vožnjo v Hankav.

PEKING 16. (Reuterjev biro). — Vsled stroge cenzure je javnost brez vsake vesti o položaju. Toda neprestana pošiljanja čet provzročajo veliko razburjenost. Vsa gledališča so zaprta. Občinstvo jemlje denar iz kitajskih bank in ga nosi v inozemske banke. — Ena divizija cesarske garde se je vrnila semkaj. Čete v Honanu so se pridružile upornikom.

LONDON 16. Reuterjev biro je zvedel, da je Wesleyanska misijonska družba prejela kabelsko brzojavko, da je angleški konzul naznanil, da imajo vsi angleški podaniki zapustiti Vučang, Hanjang, Hankav in Kvangsi.

Petrograd 16. Glasom vesti iz Teodozije razsaja v Črnem morju hud vihar.

Italijansko - turška vojna.

Komedija, ki jo imenujejo italijansko-turška „vojna“, nadaljuje. Časopisi celega sveta brijejo še dalje norce iz Italijanov in njih „junaštva“; resno časopisje jih zafrkuje, a humoristični listi že dolgo niso imeli tako hvaležnega predmeta, kakor je ta operetna vojna. Da ne zmanjka materiala za zbijanje šal na račun italijanskega „junaštva“, zato že skrbe Italijani sami. Italijanski časopisi namreč zatrjujejo povsem resno, da je italijanska vojna mornarica najboljša mornarica in da so italijanski vojaki najboljši vojaki na svetu! To, kar sta dosedaj doprinesla italijanska vojna mornarica in italijanska armada, bi ne bila doprinesla nobena druga mornarica in armada na svetu!

To pa to! Res, priznati treba, da so se Italijani dosedaj držali hrabro. Popolnoma po slavnem zgodovinskem izgledu svojih

furlanskih bratcev, si mislilo Italijani: „Se no i vien i Turcs, battim dur, se i vien i diaus — scampim. (Če Turki ne pridejo, bomo trdo tolkli, če pa vrage pridejo, — zbežimo!“

Koncesije, ki jih hoče Turčija podeliti Italiji.

CARIGRAD 16. „Ikdan“ poroča, da je Turčija pripravljena privoliti Italiji sledeče koncesije, da se reši tripolitansko vprašanje: predpravo za gradnje železnic, pristanišč in cest, predpravo rudniškega obrata, vrhu tega odstopi Turčija zemljišče za zalogo premoga.

Bojkot proti Italijanom.

SOLUN 16. Tudi tukaj se je osnoval privatni odbor za organizacijo gospodarskega boja proti Italiji.

Boji med Turki in Italijani v Tripolisu.

CARIGRAD 16. Govori se, da se je dne 15. t. m. zjutraj vršil nov boj med 500 turškimi vojaki in Italijani blizu studenca Bumeliana. Na strani Italijanov je padlo 23 mož, 14 jih je bilo ranjenih. Turki so imeli tri mrtve in 12 ranjenih.

RIM 16. „Ag. Stefani“ poroča iz Tripolisa: Včeraj okoli 11-30 po noči so Turki priredili demonstracijski napad iz daljave v smeri proti studencu v Bumeliani in zapadni smeri, kjer so uporabili topništvo. Napad je bil brezuspešen. Na italijanski strani je bil ranjen en vojak. Okolu polnoči so se Turki umaknili.

Železničarsko gibanje.

Posl. dr. Stölzel je bil tudi pri baronu Gautschu, ki je izjavil, da bo zavzel napram predlogom poslancev svoje stališče v odsekih in da hoče, kolikor le možno, pospešiti parlamentarno razpravo vladne predloge, podarjal pa je, da je treba najti za vsak višji izdelek tudi primerno pokritje.

Ta izjava ni mogla zadovoljiti „Koalicije“ in vse je že bilo prepričano, da izbruhne s 15. oktobrom pasivna resistenca. (Burno pritrjevanje in odobravanje!) Seveda pa je umevno, da se tak sklep ne sme napraviti tjavendan, in poslanci so svetovali „Koaliciji“ še zadnji korak, da stori vse, kar bi dalo odvrniti tak nevaren boj.

Sklenilo se je naprositi vse nacionalne klube, da gredo k baronu Gautschu in ga opozore na nevarni položaj, ako ne da zadovoljive izjave. In res so šli zastopniki klubov, med njimi tudi posl. dr. Rybář, k ministrskemu predsedniku, kjer so se mudili poldruge uro. Baron Gautsch jim je izjavil sicer isto, kakor prej poslancu Stölzlu, a dobili so vtis, da ima ministrski predsednik najresnejšo voljo pomagati, da se v vladni predlogi za železničarje določena svota 14 milijonov kolikor možno zviša.

To je bil torej odgovor, ki ga je dobila „Koalicija“ na svoje zahteve. (Ogorčeni klici: „To ni nič! To ni prav nič!“)

Kaj je torej storiti?

Pri južni železnici, ki je privatna, je stvar lahka. Uprava lahko da svojim uslužbencem, kar hoče, samo če ima denarja, drugače pa je pri državni železnici. Vlada je določila za vse državne uslužbenke 33 milijonov, a tudi te mora šele dovoliti državni zbor. (Velikanski hrup: „Za kanone pa ima denar! Zakaj pa podržavljajo železnice, če nimajo denarja!“) Vse izdatke je treba pokriti. Če je parlament proti železničarjem,

če železničarji izgube simpatije državnega zbora, je izgubljeno vse. Pomisliti je treba, da je med poslanci, ki so sedaj za železničarske zahteve, tudi veliko zastopnikov trgovine, industrijalcev, agrarcev, ki bi bili takoj proti železničarjem, ako bi izbruhnila pasivna resistenca, ker bi bili oškodovani po njej. Baron Gautsch... (Dalje ni bilo čuti, ker je bil hrup prevelik. Žvižg in klici: „Doli z njim!“) Za sedaj se mora še počakati! (Velikansko razburjenje, klici: „Do kedaj? Mi smo lačni!“)

Vladna predloga pride v torek, dne 17. t. m. v razpravo v državnem zboru. Tekom prihodnjega tedna se bo torej že natančno vedelo, kaj namerava vlada dati.

Je pa še drug vzrok, da je treba ravnati zelo previdno. Naravnost čudno se mora nareč zdeti vsakomur, da se drže socialni demokrati v tej zadevi tako v ozadju. — V ospredje se ne upajo, ker so izgubili vse simpatije, zato pa mislijo sedaj, da pošljejo narodne železničarje v boj in bi nastopili šele potem, ako bi morda stvar ne kazala dobrega uspeha, ter bi potem dokazovali, da se brez njih ne more doseči nič, da je vse le njihov uspeh.

Vse to je privedlo „Koalicijo“ do sklepa, da naj se še počaka, da se vidi, kako se razvije parlamentarna razprava o železničarskih zahtevah. Enak sklep je bil sprejet tudi na velikem železničarskem shodu, ki se je vršil v petek zvečer na Dunaju.

Ko je poročevalec ponovil svoje poročilo v nemškem jeziku, se je oglasil k besedi živahno pozdravljen

državni poslanec dr. Rybář

ki je predvsem izjavil, da hoče povedati, kak vtis je napravil na poslance odgovor ministrskega predsednika in kako koraki naj bi se zavzeli v bodočnosti.

„Naloga, ki sem jo sprejel“, je dejal g. poslanec, „ni hvaležna. Za-me bi bilo bolj hvaležno, če bi vas hujskal na boj, kajti (vsaj) kakor je soditi po vaših mekljih) je razpoloženo tako in jih je veliko med vami, ki bi radi udarili; če bi mi bilo torej na tem, da si pridobim več ploskanja, popularnost pri vas, bi vas hujskal; saj to je lahko in malo hujskati bi tudi znal. Bolj nehvaležna naloga pa je, če vam hočem popolnoma hladnokrvno in trezno razložiti, kaj je privedlo poslance na Dunaju in predsedstvo „Koalicije“ do prepričanja, da je najbolje, da se še počaka. Menda je mnogim izmed vas ta misel nesimpatična, toda včasih, ako že ne vedno, je boljše, da govori pamet, razum, ne pa srce in občutki, posebno pa je potrebno, v tako resnem momentu, kakor je današnji, da ne sklenete nekaj, kar bi v par dneh obžalovali.

Mi vsi vemo, da posebno mi južni ljudje vsikujemo zelo hitro, da se hitro vnemamo za kako idejo, za kako stvar, toda če je ta ideja izvršljiva šele čez nekaj časa, pa začena pojemat naše navdušenje, začena nastopati reakcija in končno prihaja kes, češ, zakaj smo se preneglili, zakaj nismo rajši še počakali?!

Zato pa je posebno sedaj, v tako resnem momentu, tako potrebno, da resno preudarite, kaj je za in kaj je proti.“

V nadaljnjem je gospod poslanec izvajal, da se konferenca „Koalicije“ ni zadovoljila: 1. z vladno predlogo, ker ponuja ta premalo, 2. pa tudi ne z izjavo ministrskega predsednika, ki jo je podal poslancu dr. Stölzlu. „Koaliciji“ se je zdela ta izjava presuha, „Koalicija“ ni našla v njej pripravlje-

nosti ministrskega predsednika, da bi zboljšal vladno predlogo. Vsled tega so šli poslanci k ministrskemu predsedniku, da bi dobili od njega ugodnejšo izjavo.

„Sedeli smo“, je rekel g. poslanec, „pol drugo uro pri baronu Gautschu. Ne bom ponavljal vsega, kar se je govorilo, marsikaj pa tudi ni za javnost. Bodite pa prepričani, da smo z vsemi možnimi argumenti vplivali na ministrskega predsednika, da zadovolji vašim upravičenim zahtevam, in lahko potujem, da je dvakratni odgovor ministrskega predsednika — obakrat je govoril precej dolgo — napravil na vse nas vtis, da ministrski predsednik umeva resnost položaja in da ima radi tega trdno voljo, po možnosti ugoditi vašim željam in zahtevam! S tem pa, seveda, ni rečeno, da bodo ugodno rešene vse vaše zahteve, kar tudi takoj povem, zakaj.

Pomisliti morate, da ministrski predsednik ne odločuje sam, da on ne daja zakonov, da mora imeti za vse privoljenje parlamenta. Vendar pa je imelo dosedanje železničarsko gibanje že uspeh. Porečete, da ne vidite še nič pozitivnega, da še ne vidite denarja na mizi, in res je to; toda uspeh imate in sicer tak, kakoršnega dosedaj še ni doseglo nobeno tako gibanje. Zahtevali ste, da ministrski predsednik odgovori do konca septembra, kako stališče zavzema napram spomenici „Koalicije“ in ministrski predsednik vam je odgovoril, da v prvi polovici meseca oktobra predloži državnemu zboru vladno predlogo za zboljšanje vašega položaja. Ministrski predsednik je torej takrat držal svojo besedo, kar se drugič o naših ministrskih predsednikih, žal, ne more reči!

Dne 6. oktobra je bil predložen vladni predlog, toda vi ste rekli in rekly so tudi organizacije: „Res, držal je svojo besedo, toda mi nismo zadovoljni!“ — Toda to pa spopolnijo poslanci, ki so na vaši strani, kar pa seveda niso vsi, kar je umevno.

Tu je sedaj tista točka, okrog katere se vrti vse. Ministrski predsednik je namreč izjavil: „Vi zahtevate, da naj se zavežem, da zvišam to, kar sem predlagal v vladni predlogi. Kako morete zahtevati od mene, da naj danes zvišam to, o čemer sem rekel včeraj, da ne zadostuje, in to le zato, ker železničarji niso zadovoljni s tem? S tem se vendar blamiram, ako rečem danes, da je slabo, kar sem predložil včeraj. Jaz vendar ne morem reči, da je to slabo! Vi poslanci povejte, ali ste zadovoljni s tem, kar je vlada predložila, vi predlagajte, in vlada bo blagohotno pretresovala vaše predloge!“

In to pomenja veliko, da vlada ni principijelno proti izpreminjevalnim predlogom v zbornici, da je pripravljena sodelovati s poslanci, da se zboljša zvišanje vaših prejemkov.

Je pa tudi še drug razlog zato, da se lahko verjame vladi, da resno misli storiti kaj, namreč, da ni predložila samo predloga za zvišanje vaših prejemkov, temveč da je tudi obenem poskrbela za pokritje s tem, da je predložila reformo davkov, s čemer naj bi se pokrili višji izdatki. Je pač tu tako, kakor v navadnem življenju: če človek namest rava to in ono, pa nima denarja za to, potrebuje vsakdo, da zida gradove v oblake; če pa prej premisli, kje dobi denar, pa tudi izvede, kar namerava.

To so bili torej momenti, ki so v nas poslancih izzvali prepričanje, da vlada misli resno. Morda, in skoraj se bojim, da tudi s tem zvišanjem ne boste zadovoljni, toda to

tedaj — no, še ni ničesar zgubljenega: jaz pravim, ne boj se jutri, kajti ne smeš se zanašati na svoje azijske vojske.“

„Te torej?!“ je pripomnil sultan z razjasnjenim licem.

„Da te,“ je govoril Štefan dalje, ne meneč se za spremembo v Bajazetovem obrazu, „in ali se pa tudi more pričakovati zvestobe od sužnjev? Jaz vem za gotovo, da so se njih nekdanji emiri, ki si jih prepodil iz njih dežel, prilastivši si njih države, in ki so pri Timuru našli zavetišče, sporažumeli z njimi in ne bodo bojevali za-te, sultan!“

„Tako, torej tako!“ je kimal Bajazet z glavo, „mari sem jih premalo kaznoval na pohodu in na lovu, mari je še premalo teh psov poginilo, Bismillah!“

„To ravno je bila napaka,“ je rekel Štefan nevstrašno, odkritosrčno, „rajše bi jim bil vrzel kos zlata, saj ga imaš itak odveč. Sužnja prikujuje na gospodarja samo zlato, ti pa si si cenil kos leskeče kovine višje, nego svoj prospek; radi tega pa se umikaj sedaj nazaj proti Tokatu, kjer bomo v dobri poziciji, kjer pobijemo Timurove horde tudi brez pomoči emirov.“

(Pride še.)

PODLISTEK.

Jug.

Historičen roman. Spisal Prokop Ochochloušek Poslovenil H. V.

Angora.

Spravila je spet ročaj kinžala v omot; in zataknilši ga v nedra je z usmevom v licu in z milostnim pogledom pristopila k Bajazetu, ter položila obe roki na njegovi rami: „Storila sem po tvoji volji, gosudare moj!“ je govorila ljubeznivo, „da, storim še več, toda čuj!“ se je vstavila na enkrat pri-slušujoč v daljavo. Topot mnogih konj, v diru podočih se, se je bližal k šotoru.

„Kdo bo to?“ je vprašal Bajazet samega sebe, ne da bi kazal kako presenečenje; ko ni več govoril samo s krasno Milevo, je bil naenkrat zopet sultan, vojskovodja, ki ga ne more presenetiti nobena stvar.

Konjski topot je utihnil še-le v neposredni bližini šotora; po zvoku ljudskih glasov, ki so prodirali notri v šotor, sta Bajazet in Mileva spoznala prihajajoče.

„To je Štefan srbski,“ je rekel sultan. „Moj brat!“ je plesnila Mileva radostno v roki.

In ne dolgo potem je Štefan sam, kakor je to vedno storil pri sultanu, svojem svaku, vstopil brez kakakega posebnega dovoljenja v šotor; Mileva si je zagnila lice s pajčolanom; in samo tedaj, ko je pozdravljala brata, je na pol odgrnila pajčolan.

„Jutri torej se hočeš spopasti z ordin-cem, padišah?“ je vprašal Štefan brez vseh ovinkov.

„Jutri ob prvi jutranji zori,“ je rekel Bajazet, „morda nisi tega pozabil v teh urah?“ je vprašal ostro.

Štefan je zmajeval glavo.

„Kaj za to!“ je dejal črez trenutek, „meni bi bilo vse eno, ako se spopademo še danes, ali pa jutri; moji junaki so vsikdar pripravljeni na boj, če bi —“

„Mashallah!“ je vskliknil sultan nestrpo, „govori brate dejave, čemu si prišel? Da nisi prišel radi tega vprašanja, to vem, kaj ko bi...?“

„Jaz pravim, ne boj se jutri, ampak umakni se ponoči proti Tokatu,“ je odgovoril Štefan odločno.

„Naj vas vse gehena pogoltne,“ se je

raztogotil Bajazet, „mari vam je vsem šaj-tan nasejal grozo v strahopetna srca?“

„Oho, stoj!“ ga je zavrnil Lazarevič užaljeno, „ti si sicer sultan, in te tudi, seveda imenujejo Ilderimom, toda strahopetnosti radi tega še ne smeš očitati niti meni niti enemu iz-med mojih junakov.“

„In zakaj hočeš torej mojo sramoto, zakaj mi svetuješ k begu pred kruljevim pastirjem?“

„Pred Timurom, ali pa pred njegovimi ordin-ci?“ je vprašal Štefan povsem začuden. „Beži, beži! Kdo je mislil kaj takega? Ah, k vragu! In sveti Sava naj mi bo priča, da bi ti jaz sam pljunil v obraz, in čeprav bi bil stokrat padišah in moj gospod pokrovitelj, če bi pred temi bežal —“

„A pred kom torej?“ je vprašal Bajazet z rastočim začudenjem.

„Pred izdajstvom!“ je rekel Lazarevič odločno.

„Allah!“ je zavpil sultan, prijemši Štefana za ramo.

„Mari ti niso povedali tega?“ se je sedaj čudil Štefan, „seveda, bali so se sultanove jeze, če bi mu resnico povedali; te robske duše rajše njega in sebe tirajo v pogubo, nego da bi mu sneli mreno z očes. In če bi jaz tega ne bil slučajno izvedel,

je vedno tako, da se več zahteva, nego pa dobiva. Naenkrat vsega doseči ni možno, kajti treba je računati tudi z drugimi faktorji! Hočem omeniti tu nekaj, kar mislim, da prepriča tudi vas.

Vi zahtevate 60 milijonov in lahko bi bilo, ko bi šlo samo za teh 60 milijonov. Toda vi niste sami, in če vi zahtevate 60 milijonov, jih drugi državni uslužbenci zahtevajo 100; a 160 milijonov naenkrat, in to vsako leto, pa še vedno več, to ni lahko. Plača se sicer res lahko, toda odkod pokritje?!

Treba je novih davkov!!

(Zvršetek pride).

Proti stanovanjski draginji.

O ustanovnem občnem zboru te nove zadruge, „Naš dom“, ki pomenja zopet lep napredek v stremljenju za organizacijo tržaških Slovencev na narodno-gospodarskem in socialnem polju, smo sporočili že v včerajšnji številki. Tu podajamo še glavne misli iz govora g. dr. Rybářa, ki je v imenu pripravljalnega odbora vodil zborovanje:

Zbrali smo se danes na resno posvetovanje o vprašanju, ki ni v direktni zvezi s politiko, in je v prvi vrsti gospodarsko vprašanje. Naš namen ne bo koristen samo za prebivalstvo, ki trpe pod stanovanjsko draginjo, ampak tudi za poštene hišne gospodarje, ki jim stanovanjsko oduševstvo tudi škoduje na ugledu. Zato sem uverjen, da naša ideja najde ugodna tla. In stanovanjska draginja je celo hujša, nego ona živil, ker ta je prehodna, dočim stanovanjska draginja konstantno raste.

Vzroki stanovanjske draginje so dvojni: naravni in umetni. Naravni vzrok je, ker se prebivalstvo nerazmerno bolj množi, nego pa število hiš, oziroma stanovanj. Sosebno pa podražujejo stavbišča, stavbeni materiali in delavne moči. Ali usodno je podraževanje stavbišč.

Umetni vzrok pa je v spekulaciji, ki se razvija posebno ob komunikacijskih sredstvih. Še eo važen faktor je dejstvo, da tudi gospodarji starih hiš, ki nimajo toliko naloženega kapitala v njih in ki morda tudi nič ne trosijo za poplave, izkoriščajo draginjo in tudi višajo najemnine. Da često so lokali za prodajalne v novih hišah cenejši, nego v starih, ker so te navadno bolj na ugodnih pozicijah.

Kako torej odpomoči stanovanjski kalamiteti? Soc.-demokratje so prišli — po svoji navadi — z jako radikalno idejo ekspropriacije, razlastitve. Ali danes to ne gre v civiliziranih državah, kjer velja stališče lastnine. Morda pretečejo še stoletja, predno pride — če sploh pride — ideja ekspropriacije do veljave. Pustimo socijaliste, naj le sanjarijo, mi pa bodimo ljudje ki računajo z realnostjo. Skušajmo torej na drugi način priti stanovanjski bedi do živlega. Če že taka radikalna sprememba, kakor jo propovedujejo soc.-dem. ni možna, pa upotrebimo sredstva ki so možna tudi ob sedanjem gospodarskem zistemu: sredstva, s katerimi prisilimo hišne gospodarje, da odjenjajo od sedanjih visokih najemnin ter da bodo zidali nova, primerna, moderna stanovanja.

Tako sredstvo, ki nas more dovesti do tega cilja je — samopomoč. Nikar ne pričakujemo vsega od družin in tudi ne od vlade ali države. Saj si lahko tudi sami pomagamo tako, da združimo svoje male kapitala. In to pot hočemo res nastopiti ter v pripravljalni odbor po tehtnem razmišljanju predlaga ustanovitev stavbene in stanovanjske zadruge.

Jaz sem sicer tudi že v zbornici poslancev stavil predlog, oziroma predložil zakonski načrt proti stanovanjski draginji, oziroma stanovanjskemu oduševstvu, ki je izlasti trgovcem in obrtnikom povišalo najemnino za lokale za 100 in celo 120%. To zasluži celo hujšo kazen, nego pa oduševke obresti od posojil.

Ali glavno je samopomoč, ki je nam v Trstu že mnogo pomagala, tako, da imamo danes vrsto denarnih zavodov in nismo več tako navezani na tujo pomoč. Tej denarni organizaciji se imamo zahvaliti, da so minuli tisti časi, ko so — še pred dobrimi 20 leti — po naši okolici plačevali celo 20-odstotne obresti. Celotno zemljiških knjigah je bilo vknjiženih taci obresti. Sedaj pa ne le da smo se postavili na lastne noge, marveč smo na tem polju celo prekoslili Italijane, ker so naši denarni zavodi stokrat boljši, nego italijanski.

Istotako je proti stanovanjski draginji to sredstvo, da se osamosvojimo: zadruzi, ki jo ustanovljamo bo namen zidati male hišice, lastne dome, potem več hiš s stanovanji, ki se bodo dajala v najem in dome za samce.

Takih zadrug je bilo sicer tudi že do sedaj. Ali imela so različna pravila. Od lani, oziroma letos se zanima za to vprašanje tudi država, ki je ustanovila fond za preskrbovanje stanovanj. Po tozadevnem zakonu daja država zadruzi ali občini na razpolago posojila proti hipoteki. Ker pa je določena svota le mala, je v zakonu še druga določba, po kateri more država vsprejemati garancijo za posojila, ki jih je zadruza ali občina drugje najela. Ta posojila oziroma garancija države znaša lahko do 90% skupne vrednosti. To je zelo važno, ker le tako bodo mogle dosežati svoj namen.

Ideja je torej lepa, ali ni lahko izvedljiva. Tudi če bi k naši zadruzi pristopilo že sedaj 1000 zadrugnikov, bi znašalo komaj 200.000 kron. S to svoto bi mogli zidati komaj nekoliko malih hišic, nikakor pa ne niti ene velike hiše.

Ker pa je svota, ki jo daja država na razpolago tudi premala — zo prvo leto 1.500.000 K ki ima v desetih letih narasti do svote 25 milijonov — je stavil poljski poslanec Gros, ki se je jako ugloobil v to vprašanje, nov pameten predlog, ki pride v debati v razpravo in po katerem naj bi bila več sredstva na razpolago.

Ker se je vlada začela bolj zanimati za to vprašanje, posveča pažnjo tudi takim zadrugam. Izdala je posebno knjižico z navodili, kako je postopati zadrugam, da dobe posojila. Vlada je izdelala tudi uzorna pravila in mi smo prišli do uverjenja, da je najprimernejše, ako vsprejmemo kar ta pravila, ker tako nam bo še najbolj zagotovljena vladna pomoč. Tem pravilom tudi ne bo mogla prigovarjati nobena oblast. Saj ve vsakdo, ki ima posla s trgovskim sodiščem, kake sitnosti se navadno delajo ob protokolliranju pravil. Vsprejmemo torej vladna uzorna pravila. Eventuelne, lokalnim razmeram potrebne spremembe bomo mogli še vedno pozneje izvršiti.

Rekonstrukcija kabineta Gautsch?

Princ Hohenlohe minister notranjih zadev.

„Češko slovo“ poroča z Dunaja, da se govori v dobro informiranih krogih, da odstopi minister notranjih zadev grof Wickenburg. V zadnjem času da je v svojem uradu opetovano padel v omedlevico. To da bi bil razlog njegovega odstopa. Drugi dobro informirani krogi pa pravijo, da mora grof zapustiti svoje mesto, ker ne živi nikake avtoritete. Njegov naslednik da bi bil sedanji naučni minister Stürgkh. O tej priliki da se izvrše bržkone tudi druge spremembe v kabinetu.

Neki dunajski list pa pravi, da je doznal iz vira, ki je navadno dobro informiran, da postane minister notranjih zadev sedanji tržaški namestnik princ Hohenlohe. Tržaški namestnik da bi v tem slučaju postal neki znan sekcijski načelnik v ministerstvu notranjih zadev. Po našem mnenju vsa ta poročila in ugibanja niso mnogo več vredna — kakor prazna ugibanja in „čakole“.

Maksimilijan Harden o trozvezi.

Vojna med Nemčijo in Francijo neizogibna?

Znani nemški publicist in izdajatelj revije „Zukunft“ Maksimilijan Harden, znan posebnost iz znane afere kneza Eulenbura, je minulo soboto imel na Dunaju predavanje o mednarodnem položaju. Rekel je, da je vojna med Francijo in Nemčijo neizogibna. Italija ne bo več mogla ostati dalje v trozvezi. Avstrija in Nemčija sta navezani ena na drugo. Za pomoč, ki jo je Nemčija nudila Avstriji za časa aneksijske, nismo dolžni nikake hvaležnosti, ker je Nemčija nam pomagala le v njenem lastnem interesu, vidoč, da hoče Anglija Avstrijo izvesti iz trozveze.

Dnevne vesti.

Aehrenthal pojde? Prinesli smo pred par dnevi članek o nezadovoljnosti krogov, ki se zbirajo okoli prestolonaslednika, radi Aehrenthalove politike. Berolinska „Deutsche Tageszeitung“ in „Post“ poročata z Dunaja, da je stališče grofa Aehrenthala zelo omajano. Aehrenthal da ni od afere glede Sandžaka in Friedjungovega procesa sem ničesar napravil. Prestolonaslednikovi krogi mu očitajo, da se vse preveč zavzemlje za prijateljstvo z Italijo, anapram Nemčiji ne kaže takega prijateljstva.

Tudi se je prekasno zavzel za skupno postopanje z Nemčijo v maroški aferi. Ne vemo, koliko je resnice na informacijah berolinskih listov in koliko fantazije. Očitane pa, da Aehrenthal premalo goji prijateljstvo z Nemčijo, je gotovo krivično. — Saj gre večkrat to prijateljstvo tako daleč, da se nikakor ne strinja več z dostojanstvom naše države. Nemčija je danes v Evropi splendorno izolirana. Edina prijateljica ji je Avstrija in vendar mora čuti ubogi Aehrenthal z Dunaja črez Berolin očitanje, da zanemarija nemško prijateljstvo. To je precej hudo očitanje, posebno če prihaja iz prestolonaslednikovih krogov in zato se sodi s precejšno gotovostjo, da dobi tudi Aehrenthal morda že v kratkem času — modro polo.

S. L. S. in državno uradništvo. — Slovenski klerikalni poslanci igrajo v očigled vprašanju povišanja aktivitetnih doklad drž. uradnikom zelo čudno ulogo. Da se to vprašanje prej reši, je hotela vlada izročiti zbornici tozadevno predlogo brez prvega čitanja odseku. — Za to se je izrekla vsa zbornica, izvzemši slovenskih klerikalcev. Vseled tega se bo moralo vršiti tudi prvo čitanje in se s tem rešitev tega vprašanja precej zavleče. To dejstvo stavlja v zelo čudno luč S. L. S. Z ene strani se je vedno hlinila prijateljstvo državnim uradnikom. — Z druge strani pa nje glasilo „Slovenec“ piše naravnost žaljivo za drž. uradnike. V sobotni številki očita uradnikom lenobo. Pravi, da

ni „Slovensko hrvatski klub“ v tem vprašanju še nič sklepal, da pa stojijo klerikalni poslanci na stališču, da naj se plače povišajo onim, kires delajo, ne pa tjavendan. „Slovenec“ je v svojem „naklonjenju“ do drž. uradnikov šel torej tako daleč, da jih smatra za navadne lenuhe!

Kongres avstrijskih mest se odprl 20. oktobra. Na programu je tudi vprašanje glede draginje in konkretni predlogi, kako jo ublažiti.

Nemška socialna demokracija v Avstriji. „Arbeiter Zeitung“ prinaša sledeče podatke o avstrijsko-nemški socialni demokraciji: Politične organizacije so štele leta 1910. 114.316 članov. Leta 1911. je to število poskočilo na 146.123 članov. Ženska organizacija, ki je štela pred dvema leti 6412 članic, združuje danes 16.535 žensk. Stranka izdaja šest dnevnikov. „Zveza konsumnih društev“ obsega 512 društev s 300.000 člani. — Nazadovalo pa je število strokovnih organizirancev in to vsled odpadanja čeških članov, ki prestopajo k avtonomnim češkim organizacijam.

„Narodna Čitalnica“ v Ljubljani

obhaja letos 50-letnico svojega formelnega obstoja. Kot oblasti priglaseeno društvo je ona tretja na vsem Slovenskem. V resnici pa je ljubljanska čitalnica najstarejša izmed vseh, ker je obstojala kot klub že več let pred ustanovitvijo društva.

Neoporečno je, da so bile čitalnice in slična društva nekaj po vsej Sloveniji in so ponekod ob meji še danes studenc narodnega dela, vir narodnega navdušenja, da so se v njih zbirali in medsebojno spodbujali vsi naši narodni prebuditelji in delavci. V čitalnicah leži začetek našega narodnega življenja, v njih in iz njih se je vršilo naše narodno prebujenje in vstajenje.

Danes vrše narodno delo predvsem druga društva in organizacije, ki so po večini izšla iz čitalnic, nekdanji čitalniški odseki: pevski, glasbeni in telovadni zbori, narodno-obrambni in igralni odseki, ki so vsi postali samostojna društva. Premnogo društev zopet so ustanovili čitalničarji.

Zato danes čitalnice nimajo več tistega velikega narodnega pomena, kot so ga imele nekaj.

Toda pozabiti ne smemo, da je naša čitalništvo zibelka narodne zavednosti.

Zato čitalništvo zasluži, da mu je ves narod hvaležen, da ga visoko cenil, in da svečanostno proslavi njegov veliki pomen. To naj se zgodi sedaj ob 50-letnem jubileju naših najstarejših čitalnic.

Narodna Čitalnica v Ljubljani bi morala letos slovesno praznovati svojo petdesetletnico.

Odbor je preložil to slavlje na januar 1912 in sklenil, da bodi ta jubilej pravzaprav proslava vsega našega čitalništva.

Vse čitalnice in narodna bralna društva, vsa društva — otroci čitalnic, ves narod se naj udeleži te proslave.

Slavnost se vrši 6. januarja po sporedu, ki ga podajemo v sledečem v glavnih obrisih. Dopoldne slavnostno zborovanje v „Narodnem domu“.

Dopoldne: slavnostna predstava dramatičnega društva v Ljubljani, s sodelovanjem drugih društev v deželnem gledališču v Ljubljani, ki naj poda sliko kulturnega napredka od prvih let čitalništva do danes.

Zvečer: narodni ples v veliki dvorani in vseh gorenjih proslorih „Narod. doma“ s sodelovanjem slav. slov. filharmonije v Ljubljani.

Gledališka predstava se vrši po potrebi že 5. januarja zvečer.

Podrobnosti bodo pravočasno naznanjene.

Kakor nekaj v čitalnicah in bralnih društvih ni manjkalo nobenega narodnjaka, tako naj ne zamudi proslave čitalništva nobeden zaveden Slovenec, nobena zavedna Slovenka!

Domače vesti.

Poročil se je v Trstu gospod Anton Bekar, posestnik in gestilničar v Sežani z gospico Marijo Milostnik. Bilo srečno!

Iz sodne službe. Sodni praktikan i Arigo Marizza, Senen Mogorovič in dr. Lucij Lettich so imenovani za avskultante, sodni praktikant Atilij Gerosa je pa imenovan avskultantom „extra statum“.

Iz računskega oddelka c. kr. višega deželnega sodišča. Andrej Zega je imenovan računskim praktikantom pri tem oddelku.

Škandalozne pošne razmere. Nedavno temu je v Trstu bila oddana na pošto vožno-poštna pošiljatev z različnim, lepo, skoro kaligrafično pisanim naslovom: Litija na Kranjskem. Ta pošiljatev pa je romala baje okoli po Galiciji in je konečno dospela nazaj v Trst, v roke odpošiljatelja. Najlepše pri vsej tej lepi stvari je to, da je šla pošiljatev tja in nazaj mimo Litije. — Če niso to škandalozne pošne razmere, potem res ne vemo, kaj naj bi še tako imenovali!

Popoludanske predstave v našem gledališču. Prejeli smo: Zadnjo nedeljo sem obiskal popoludanske predstavo „Čast“. Da je repriza predstave popolnoma vspela

in da so bili obiskovalci gledališča zadovoljni s tako lepo igro, kazal je najboljši večkratni neprisljeni aplavz. Saj je tudi razveseljevo videti, kako lepo napredujejo razni igralci po vsakem nastopu, in kako je v dobrih rokah vsaka še najmanjša vloga. Na odru vlada sigurnost in poleg te ona fuzija, ki vpliva tako dobrodelno na poslušalce.

Ni mi namen, da bi peval slavo enemu ali drugemu igralcu, ali rad bi pa pribil, da je režija v dobrih rokah in da moramo biti ponosni na takem splošnem napredku na polju gledališča. Take popoludanske predstave bi nam celó drugorodci lahko zavidali. Dotakniti pa se moram druge neprijetne točke.

Ko sem šel v gledališče, upal sem za tako lepo, svetovno igro, da najdem gnečo. Žalibog je bil obisk le skromen in žal mi je bilo, ker taki igralci zaslužujejo v vsakem obziru večje priznanje od strani našega ljudstva. Je-li morda kriva premala reklama? Ali čemu posebna reklama, ko se dobra stvar sama priporoča? V tem oziru bi nasvetovali naj se naše ljudstvo dobro pouči, da so nedeljske predstave vredne obiska in da so naši igralci že danes enakovredni tujerodnim in da jih je v takem številu, da zamorejo nastopiti v najtežavnejših vlogah.

Ker so pa popoludanske predstave silne važnosti za ljudstvo (saj je gledališče šola v najemenitnejšem smislu te besede) in namenjene onim, večnoma manje imovitim slojem, ki ne morejo zahajati k večernim predstavam, bi bilo nujno svetovati, da se vstopnina za te predstave nekoliko zniža.

Obiskovalec popol. predstav, ki bi rad videl vsikdar polno gledališče.

Slovanska mladina priredi seveda tudi letos svoj tradicionalen narodni Ciril-Metodov ples. Čas je že zelo zbežal mimo nas in skrajna doba je, da se sestanemo in pričnemo s predpripravami. Vsa mladina, ki hoče pri plesu sodelovati, je naprošena, da se v ta namen udeleži sestanka, ki se bo vršil jutri, dne 18. t. m. ob 9. uri zvečer v restavraciji „Balkan“. Naj se ne odlašja na poznejši čas, kajti sicer nas delo prehitil, da je ne bo več možno začasnó obvladati. Pozvana je vsa slovanska tržaška mladina. Na delo za narod!

Obisk bolnikov v Magdalenski bolnišnici. — Mestni magistrat javlja, da je obisk bolnikov v Magdalenski bolnišnici razun ponedeljkov, sred in petkov od 3. do 4. ure popoldne, dovoljen tudi ob nedeljah in praznikih od 10.30 do 11.30 popoldne.

„Društveni Glasnik“. Slovanska Čitalnica je pričela pod tem imenom izdajati svoje lastno glasilo, ki ima namen vzdrževati stalne stike društvenih članov z društvenim življenjem. „Glasnik“ bo izhajal najmanj 10 krat na leto in bo prinašal vse, kar mora Čitalničarje zanimati. Priobčeval bo članke, notice, naznanila, poročila o društvenih prireditvah, sploh vse, kar je v zvezi s Čitalnico. Odbor upa, da s tem svojim korakom ustreže vsem svojim članom, ki bodo tako stalno informovani o društvenem stanju in delovanju. Upa tudi, da se bo na ta način zanimanje med člani za društvo še večalo in da tudi oni inteligenti, ki so še izven društva, stopijo v krog čitalničarjev. Prva številka je izšla 11. okt. s zelo zanimivo vsebino, zlasti uvodnikom, ki govori o pomenu čitalnic. Prinaša tudi informacije glede otvoritve zimske sezone, o knjižnici itd. List bodo dobivali člani brezplačno po pošti.

Pozdravljamo „Glasnik“ tudi mi kakor nov dokaz napredka Čitalnica in mu želimo dolgo življenje.

Ruski kružok. Danes, torek, naj pridejo vsi oni, ki so se vpisali v češki kurz po 7. uri zvečer na Acquedotto št. 20, III. nadstr. Pridejo naj tudi vsi oni, ki se mislijo učiti, pa se še niso vpisali, zato, da začne pouk o pravem času in za vse skupaj.

Jutri, sredo, se pa zberejo v CM šoli na Acquedotto vsi oni, ki so se vpisali za hrvaščino! Jutri naj pridejo ob 7. uri zvečer, če pa komu ura ne bo prav, se lahko pogovori z drugimi, da se potem odloči stalna ura.

„Klub amater-fotografov“ bo imel v četrtek zvečer ob 8. uri svoj ustanovni občni zbor v prostorih „Slovanske Čitalnice“. Tam ima klub tudi svojo kamoro, katere se člani lahko poslužujejo. Vsak član dobi svoj predaleček in se sme služiti skupnih priprav. Ker nudi torej klub mnogo ugodnosti, je nade, da se priklasi mnogo članov. Član kluba lahko postane vsak član „Slov. Čitalnice“ in „Češke Besede“.

V četrtek zvečer volimo torej predsednika tej novi, plemeniti organizaciji. Na svidenje fotografij!

Za III. narodno zbirko slav. fer. dr. „Balkan“ v Trstu so nabrali in doposlali dosedaj: Tov. Milan Kolar v Nabrežini nabranih K 40.20, tov. Ludvik Muha iz Lokve K 14, tov. Joahim Ražem iz Bazovice K 30, gosp. Ferdo Starc iz Barkovelj K 40, g. Joško Nageljček iz Trsta K 72 in neimenovano društvo K 5.

Prosimo tem potom najuljudneje cenj. gospode in gospice, ki smo jim odposlali, oziroma izročili nabiralne pole, naj nam te pole z eventualno nabranimi zneski dopošljejo čim prej, da zaključimo račune v kratkem.

Izgubil je nekdo minole nedelje zvečer od južnega kolodvora do gledališke dvorane „Nar. doma“ listnico z večo svoto denarja, raznimi pisli, fotografijo in vizitkami. Pošteni najditelj naj izroči najdeno v našem uredništvu, kjer dobi primerno nagrado.

Tržaška mala kronika.

Samomor radi smrti zaročenke. — Neusmiljena smrt je pred tremi meseci učitelju godbe Tulliju Polli ugrabila zaročenko gospico Ferjančič. Mladeniča se je vsled te nesreče polotil tak obup in dosadnost življenja, da se je v nedeljo, ravno tri mesece po smrti svoje zaročenke, ustrelil na njenem grobu na pokopališču Sv. Ane.

Uzmoviči. Ernest Jakobin, 38-letni delavec iz Pule, je bil pred sinočnjem aretiranjem, ker je nekemu Franu Dobrila, ko je ta spal, ukradel listnico, v kateri je bilo K 11.48; iz enakega vzroka je bil aretiran tudi 45-letni Karol Bežek.

Insolventen Oger. Ivan Veth, star 37 let, iz Arada na Ogrskem je predvčerajšnjem veselo ledel in popival v neki gostilni v ulici Belvedere. Ko je prišel trenotek plačila, pa se je mož proglasil insolventnim. Redar ga je odvedel v zapor.

Znaten plen. Neznani tat je težaku Josipu Babiču, stanujočemu v ul. Pozzo 2, ukradel listnico, v kateri je bilo 200 K v bankovcih.

Smola ulomilcev. Neznani zlikovci so hoteli vdreti v stanovanje Ivana Samara v ul. Concordia št. 6. Čim so pa ulomili vrata, so jih preplašili ljudje, ki so se nahajali tam v bližini. Da ni bilo te smole, bi bili tatovi našli v stanovanju 3000 K, ki jih je g. Samara imel doma pripravljene za poravnavo nekega računa.

Ulom. V skladišče premoga Josipa Prele v ul. Tesa št. 5 so vdrla neznani tatovi, ki so vkradli za 45 K mila in 3 K v gotovini.

Kolera v Istri. Kakor smo včeraj poročali, se je pojavila kolera v Taru pri Poreču. Tozadevno je ministrstvo notranjih stvari izdalo sledeči komuniké:

Dne 13. t. m. zjutraj je v Taru (občina Poreč) umrl 50-letni kmetovalec Matej Munda ob simptomih, ki so vzbujali sum kolere. Bakteriološka preiskava, ki je bila izvedena dne 15. t. m., je vgotovila azijsko kolero.

Istočasno je v Taru zbolel 51-letni kmetovalec Ivan Radoš, ki je bil s pokojnikom vsak dan v dotiki. Bakteriološka preiskava tega slučaja še ni dovršena. Poizvedbe glede izvora infekcije kažejo, da je bila kolera zanešena iz Italije potom pomorskega prometa.

Naknadno k temu je sanitetni oddelek tukajšnjega namestništva izdal včeraj sledeči komuniké:

Bakteriološka preiskava, izvedena dne 16. t. m. je dognala, da v slučaju kmeta Ivana Radoš v Taru ne gre za kolero. Mesto tega je bila konstatirana kolera pri 12-letnem kmetijskem fantu Peharcu, ki je v Bertokih zbolel ob lahkih sumljivih simptomih.

Bolnik in vse osebe, ki so ž njim občevali, so bile izolirane.

Zlomil si tri prste. 14-letni šolar Viktor Šablčič stanujoč v ulici Sette Fontane št. 52 je včeraj ob 2.15 pop. manevriral z bicikljem tako nesrečno, da si je pri tem zlomil tri prste na desni roki. Prvo pomoč mu je nudila zdravniška postaja, ki ga je dala potem odvesti v bolnišnico.

Drzna tatvina. Včeraj ob 10.15 dop. je prišel v žganjarno vdove Perine Dagnolo na Belvederju št. 45 neki človek in je zahteval kozareček tropinova. Med tem ko je vdova Dagnolo nalivala pijačo, je neznanec segnil v predal in ugrabil denar, kar ga je bilo notri. Dagnolo je zavpila na pomoč in slučajno je bil blizu redar, ki je prihitel na vpitje in aretiral drznega tatu. Vdovi je pa vsled prestanega strahu postalo slabo tako da so morali poklicati zdravnika z rešilne postaje.

Padel v kanal. Peter Esglar (?), star 33 let, težak, doma iz Obrova blizu Podgrada je včeraj ob 4.15 zjutraj po nesreči padel v kanal. Na vpitje so ga potegnili iz vode in zdravniška postaja ga je spravila v mestno bolnišnico.

Koledar in vreme. — Danes: Hedviga, kraljica. — Jutri: Luka ev.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne 20 + Cels. — Vreme včeraj: lepo, pop. veter. Vremenska napoved za Primorsko: Jasno, semtertje megleno, nekoliko hladno vztočni vetrovi.

Društvene vesti.

Pevska vaja podružnice „Glasbene Matice“. Danes ob 8. uri zvečer se vrši pevska vaja za moške v prostorih „Trgovskega izobraževalnega društva“ v ulici S. Francesco št. 2. Prosi se točne udeležbe.

Želeti bi bilo, da bi se vaj ne udeleževali samo dosedanji pevci, temveč da se — glede na važnost tega zbora — starim pridruži tudi večje število novih moči.

Trž. kolesarsko dr. „Balkan“. Odbornikom se naznanja, da se vrši danes zvečer točno ob 8. uri odborova seja.

Sokolski pevski zbor. Danes točno ob 9. uri zvečer se vrši pevska vaja v sokolski telovadnici. Ker se bliža prvi nastop in da ne bo pouk oviran, se pozivlja brate pevce na točno in polnoštevilno udeležbo.

Na zdar!

Veselični odsek.

Nar. dol. organizacija.

„Skupina uslužbencev c. kr. glavnih skladišč“, vabi novoizvoljene odbornike, da se vdeležijo 1. odboroze seje jutri dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer.

Naše gledališče.

Bisonova burka „Kontrolor spalnih vozov“ je v nedeljo zvečer dosegla svoj namen v polni meri. Napolnila je gledališko blagajno in je izborna zabavala občinstvo. Tako prisrčno se že davno ni smejalo naše gledališko občinstvo. Literarne vrednosti taki proizvodi nimajo in tudi ne smemo iskati logike v njih. Namen je zabavati občinstvo in je vzdrževati v veselem razpoloženju. Ravno zato pa zahtevajo igre take vrste hitrega tempa in ležernega igranja. Naši igralci so dokazali vsposobljenost tudi za lahki francozki žanar. Igralo se je živahno, v hitrem tempu in s povdarjanimi pointami. Tekmovali so v prvi vrsti: gospa Dragutinovičeva in gospice, Mekindova, Janova in Železnikova, ter gg. Dragutinovič, Ljubič, Požar, Bratina, Boleslavski in Ilič. Epizodne vloge so bile poverjene gospicam: Lepuš, Bernetičevi in Gregoričevi, ki so tudi primerno rešile svojo nalogo.

Prihodnjo nedeljo zvečer uprizori naše gledališče moderno, fino veseloigo

„Minister na dopustu“.

To fino delo je spisal Rudolf Lothar, avtor „Kralja Harlekina“, ki je v lansk sezoni dosegel na našem odru popoln uspeh, samo da je v „Ministru“ še bolj fina. Igra se vrši v italijanskih aristokratskih krogih in je ravno sedaj aktualna, ker se bavi mnogo z italijansko politiko in — politiki.

Pri nedeljski predstavi bo sodelovala tudi vojaška godba, ki bo svirala med dejanji igre in v odmorih. Med igro bo proizvajala Offenbachove skladbe.

TRŽAŠKA GLEDALIŠČA.

EDEN. Včeraj je bil prvi večer z novim programom. Nekatere točke so zelo ugajale, tako nastop 40 psov Lipinskega, gimnastov Barhards in ekscentričnih duetistov Dantes.

FENICE. Z današnjim dnem prične operetna družba Mauro svoje predstave. — Prva predstava, nocoj, Sidney - eva „Geisha“.

POLITEAMA ROSSETTI. — Sinočnja predstava „Suzane“ je imela zopet velikanski uspeh. Vpizori so jo sednjič in zadnjič. — Danes zvečer prvič Straussov „Ciganski baron“.

Vesti iz Goriške.

x Moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Gorici je razposlala vsem zavednim Slovenkam in Slovencem v mestu vabilo za prispevke za narodno šolo na Blanci. Vabilu so priložene poštno-hranilne položnice. Priporočamo nujno, naj nihče ne zavrne položnic; če sam ne zmore niti najmanjšega prispevka, naj jo odda znancu, ki utegne kaj žrtvovati za naše sveto narodno stvar v Gorici.

Mladina v Sežani priredi plesno vajo v sredo, dne 18. t. m. v prostorih „Na vagi“. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

x O novi vojašnici v Št. Andrežu krožijo razne vesti in brez izjeme kritikujejo županstvo, ki je oddalo gradbeno dela za grizeni nemški tverdi Janesch & Schnell iz Gradra, da si je imelo na razpolago izvrstne domače slovenske tverde in sicer: Mozetič, Žnidarčič, Tuzel in Vižintin. Povprašali smo in po tozadevnih informacijah je bila baje stvar taka: Pri oddaji dela se ni postopalo pravilno, kajti ponudbe slovenskih tverd so bile nižje od one nemške. Županstvo pa da je potem, ko je ponudbe pregledalo, nemško tverdo pozvalo, da-li bi bila pripravljena prevzeti delo po cenah, ki so jih stavili Slovenci. Nemška tverda da je seveda takoj vsprejela dotične cene in dobila delo. Če te naše informacije odgovarjajo resnici, potem je županstvo postopalo naravnost protizakonito. Izgovarja da se sedaj, da ni zaupalo tako velikega dela omenjenim slovenskim tverdkam. Ta izgovor je ničev. Vsakdo v Gorici ve, da bi naši podjetniki lahko prevzeli desetkrat večje delo in bi je izvršili morda bolje, nego Nemci. Izvedeli smo, da ravno omenjena nemška tverda je gradila v Beljaku neko šolsko poslopje; med gradnjo pa se je stavba nakrat posula in je ponesečilo več zidarjev. Ali se je županstvo informiralo o tem? Kje je tista večja varnost, ki jo baje nudi nemška tverda? Na vsak način bi bilo pametno, da županstvo samo poda potrebna pojasnila.

x Repo so sejali po vipavski dolini v drugi polovici meseca septembra, kar ne pametijo naši ljudje. Prej je pač niso mogli sejati vsled suše, ker bi ne bila mogla kaliti.

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici. Prodajalna čevljev v Trstu, ul. Barriera vecchia 38.

Ima vedno v svoji zalogi bogato izbero vsakovrstnih čevljev lastnega izdelka za vsaki stan. Toplo se priporoča posebno Slovencem v mestu in okolici, da se pridno poslužujejo domačih izdelkov naše zadruge.

SPREJEMAJO SE TUDI POPRAVE.

Mnenje gosp. dr. a J. Matouška

primarija - Kromeriz

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Predpisal sem ŽELEZNATO KINA-VINA SERRAVALLO v prvi vrsti nevrasteničnim bolnikom, ki so se pritoževali o motenju želodca. V relativno kratkem času se je pojavil apetit, boljše prebavljanje in hitra vspostava telesa, tako da jaz lahko priporočam Vaše zdravilo, ki se je dobro izkazalo v sličnih slučajih.

KROMERIZ, 23. marca 1910.

Dr. J. MATOUŠEK.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Oglase, poslana, osmrtnice, male oglase zahvale in v obče kakoršnokoli vrste oglasov sprejme „Inseratni oddelek“ v ul. Giorgio Galatti št. 20 (Narodni dom) polunadstropje, levo. — Urad je odprt od 9. do 12. dop. in od 3. do 7. zvečer.

Berite in čudite se!

600 komadov, med temi pozlačena ura za K 4-20.

Krasna, pozlačena, najfinja ura Anker-Remont s pozlačenim številnikom; ista ima dobri do 36-urno kolesje, za kar se jamči 3 leta, 1 krasna ovratna igla s Simili-brilantom. 1 pozlačen prstan s pon. kamnom za gospode ali gospe, 1 krasen collier iz okoli 150 (rijentalskih) perl, najmodernejši nakit za dame, 1 krasna garnitura gumbov za zapestnice, ovratnike in psi, zajamčeno 3%, Double-zlata s patentiranim zatvorom, 6 platnenih robcev, 1 eleganten žepni črnilnik iz nikla, 1 krasno zrcalce, 1 komad dišečega toaletnega mila, 1 fr. vezana beležnica 72 angleških peres, 20 različnih komadov za korespondenco in še 396 drugih predmetov ki so koristni in neobhodno potrebni. Vse skupaj z zlato uro vred, ki sama velja 4-krat toliko, stane samo K 4-20. Odpošilja po povzetju eksportna tverda.

H. SPINGARN, Krakovo št. 240.

Kdor kupi 2 paketa dobi še zastojn zraven še nož z dvema rezili Pri več nego 2 paketih, za vsak paket po 1 nož. Za to kar ne ugaja, se vrne denar. Torej je izključen vsak riziko.

Nova slovenska trgovina

izgotovljenih oblek in blaga

MARTIN SKAPIN

TRST — ulica Arcata št. 19 — TRST

VELIKA IZBERA

oblek za moške in dečke, hlače, jope, platnene obleke ter raznotero perilo. Sprejemajo se naročila po meri vseh gori omenjenih predmetov. Specijalitet hlače za delavce. — Vse po konkurenčnih cenah.

Poskusite FI-GOVO KAVO „Salutin“ ki je naj-finejši in najzdravejši kavni pridelatek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah. 0000

Na obroke!

JAKOB DUBINSKY

Na obroke!

TRST — ulica dell' Olmo št. 1, II. nadstropje — Trst

Velika izbora izgotovljenih oblek za gospode in manufakturnega blaga

ter moške in ženske suknje.

UCODNI POGOJI ZA PLAČILA NA OBROKE.

Cene brez konkurence.

: ČEŠKA BANKA :

Václavské náměstí 32. PRAGA II. Václavské náměstí 32.

Delniška glavnica K 8,000.000. Uložna glavnica K 18,000.000.

Izvrševanje vseh bančnih transakcij. Prodaja srečk proti mesečnim obrokom. Izdaja lista, ki prinaša rezultate vseh žrebanj. Na vsako vprašanje se odgovori obratno.

Pridni zastopniki za prodajo srečk proti delnim plačilom se zmiraj najemajo.

Odlikovana pekarna in slaščičarna VINKO SKERK - TRST

Trikrat na dan svež kruh.
Prodaja vsakovrstnih bliskotov, posebno za torte in boutoniere. Srečena naročila vsakovrstnih tort, kruh in vse predmete za peči. Način se moka iz najboljših mlinov po najnižji ceni. Fina inozemna vina in liveri v steklenicah. Brezplačna postrežba na dom.
Kruh in slaščice se izdelujejo igleničnim električnim strojem

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine =

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik konces. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. n.

Odlikovan župnik. Iz Sežane: Cesar je najvišjim odlokom od 17. t. m. podelil tukajšnjemu župniku g. Josipu Omersu zlati križec za zasluge s krono.

x **V Šebreljah** je izvoljen županom posestnik Anton Rejec.

Na Livku otvorijo v ponedeljek 16. t. m. novo brzojavno postajo. Tu bo tudi telefonska javna govorilnica, kakor tudi v Kobaridu.

x **Trgatev** je pri kraju. Iz vseh krajev čujemo tožbe, da je vsakdo, sodeč po grozdju, pričakoval še enkrat toliko mošta, nego ga je dobil. Malo ga je, pa dobro bo. Kupci naj se le hitro požurijo, tako dobre vinske kaplje kakor letos ne dobijo zlepa.

x **Govejo živino** so začeli kmetje vsevpred prodajati, ker se bojijo, da je ne bodo mogli prehraniti čez zimo vsled pomanjkanja sena oziroma otave. Zlasti prodajajo mlada teleta. Zadnji trg za živino v Gorici je izkazoval nepričakovano število goved, ki je bila na prodaj. Tudi prešičev je bilo mnogo. Cene živini so znatno padle.

Vesti iz Istre.

Iz šolske službe. Okr. šolski nadzornik v Pulji dr. Josip Vidossich je imenovan ravnateljem c. kr. više gimnazije z italijanskim učnim jezikom v Kopru.

Sestanek občinskih uradnikov istrskih. Iz Voloske, dne 8. oktobra 1911. — Danes smo imeli tu sestanek istrski občinski uradniki. Oziroma na slabe komunikacije in na naš slabi finančni položaj je bila vdeležba naravnost nepričakovana, ker udeležilo se je sestanka 19 občinskih uradnikov iz raznih občin Istre, a 14 jih je poslal pooblastila. Nalašč je došel iz Zagreba tudi kralj. računarski svetnik g. Franjo Braun, da s svojimi izkušnjami nudi pomoč bratom Istranom.

Sklenilo se je ustanoviti „Organizacijo občinskih uradnikov in uslužbencev“ za Hrvate in Slovence v Istri in pripravljati odbor 5 članov, ki ima do 15. decembra t. l. sestaviti pravila. Po en izvod sestavljenih pravil pošlje se vsaki občini Istre, da jih obč. organi pregledajo in stavijo morebitne spremembe predloge. Pregledana in z morebitnimi spremembami predlogi opremljena pravila je do 30. decembra t. l. vrniti občinskemu uradu na Voloskem. Do 6. januarja pregleda pripravljani odbor predlagane popravke in jih v pravih — kolikor je vredno — upošteva. Dne 6. in 7. januarja 1912 bo prvi ustanovni občinski zbor v St. Petru na Kranjskem, pri katerem se vsprejmejo pravila, se izvoli redni odbor in se ukrene drugo v pravih predvideno in potrebno.

Vsprejeta je bila resolucija, sestavljena po petorici udeležencev in naslovljena na deželni odbor, za zboljšanje našega bednega položaja.

Sklenilo se je pozvati tudi kolege drugih jugoslovanskih dežela naše monarhije — kjer niso še, da ustanovijo organizacije in da se potem te združijo v „Jugoslovansko zvezo organizacij občinskih uradnikov in uslužbencev“.

Sklenilo se je sestaviti zakonski načrt za preosnovo zakona od 12. avgusta 1907 dež. zak. št. 41 (Primorsko). V ta namen naj občinski nameščenci posameznih občin vzamejo v roke gori omenjeni zakon in napišejo potrebne spremembe k posameznim §§ ter svoje nasvete predložijo do 15. novembra t. l. pripravljalnemu odboru (občinski urad Volosko-Opatija).

V razprave posameznih točk tega zborovanja so posegli vsi udeleženci z velikim zanimanjem in s stvarnimi predlogi, kar dokazuje neobhodno potrebo organizacije. Pričakujemo, da se sestanka v St. Petru na Krasu udeležijo tudi kolegi iz Kranjske, ker bomo na Kranjskem zborovali, kakor tudi iz Goriške, ker bomo v njih bližini. Kolegi, ki žele o predmetu poučiti, naj naslovijo pisma na pripravljalni odbor v Voloskem-Opatiji (Občinski urad, g. Ivo Mogorovič). S tem je položen temelj našemu združenju in ni ostal brezuspešen moj poziv v 11. št. lista „Občinske uprave“ od 25. junija t. l. Upoštevalo se je tudi nasvete v kasnejih številkah istega lista. A. P. Sancin, dolinski občinski tajnik.

DAROVI

— Za CMD se je nabralo v veseli družbi v gostilni pri „Francu“ povodom krščenja krasnega dečka K 4. Denar hrani uprava.

— K dopolnitvi dopisa v „Edinosti“ z dne 12. t. m. daruje jetično društvo v Sežani v prid ženski podružnici sv. Cirila in Metoda z motom „Kvišku Ančka“, kron 12-03. — Denar hrani uprava.

— Popravek. V „Edinosti“ od 14. t. m. je pogrešeno objavljen dar gosp. Matejčiča 28 K, mesto prav 8 K.

Gospodarstvo.

Srbsko zadružništvo v dalmatinskem Primorju. Na IV. obnem zboru zveze srbskih pridobitnih in gospodarskih zadrug v Dubrovniku se je poročalo, da je imela zveza

dne 30. junila 1011 — 45 zadrug (33 razfajznov, 5 posojilnic, 2 zadruge za izdelovanje olja in eno ribiško zadruge). Tekom zadnjega poslovnega leta jih je priraslo 5. Poslovna poročila je poslalo 36 zadrug, ki so imele koncem 1910 — 4627 členov z 8328 deželi. Hranilnih vlog imajo 2.905.693-16 K, posojil so dale 700.318-37 K. Rezervni fondji znašajo K 119-553-13, čisti dobiček K 71.489-49, 10 rafajznov izkazuje koncem leta 1910 izgubo K 1147-90.

Vina iz let 11 so bila vedno na posebno dobrem glasu. Tako se še danes mnogokrat piše o izbornem vinu l. 1711. O vinu iz leta 1811 pišejo stare knjige: Leto 1911 je bilo posebno vinsko leto. Takega vina kakor to leto že ni blo 20 let. Zima je bila mila, ni bilo snega ne mraza. Spomlad se je začela že februarja, v majniku je trta že evela, grozdje je rano zorilo in o Sr. Mihaelu je bila trgategv že končana. Tega leta se je pojavila tudi repatica. Tudi letos bo izvrstno vino.

DVORANA ZA SODNE DRAŽBE

ulica Sanità 23-25 pritličje.

Dražba, ki se bo vršila jutri v sredo od 9—12.

Krediti za 22.000 kron. — Chiffoniers, popolne postelje, nočne omarice, umivalniki, regul. ura, obešalo za zavese, oljnat slike, ogledala, mize, glasovir „Schnabe“, kanape, fotelji, kredenčna omara, omara 4 s predalčki, stolice.

Od 3—6 pop.

Tehtnice na mostiček, kontroluk blagajna, vaze, buteljke, parfemi, krtačice, štirka, žveplenke, soliter, vosek za pod, mlo glicerina in drugi drožijski predmeti.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stot. Plača se takoj luser. oddelku.

Francoski tečaji pri diplomovani učiteljici Živic, Commerciale 15 I. Kron 5 mes. čnih. 1830

Išče se samostojna knjigovodkinja popolnoma sposobna trgovske slovenske in nemške korespondence. Nastop takoj. Pismene ponudbe pod „Knjigovodkinja“. 1829

Odda se takoj mobilovana soba, ulica Miramar št. 11, pritličje 1828

Odda se v najem postelja za delavca, ulica Conti 24, vrata 7. 1824

Odda se takoj mobilovana, svetla, zračna sobica ulica Farneto 44, mezzanina, vrata 20. 1826

Priden kočijaž, 26 let star, zmožen vsakega dela se pozuja. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 1825

Nova gostilna v Bazovci se odpre v soboto 21. t. m. nasproti šole. Podpisani jamči za dobro in ceno pos. zbor. Se priporoča za obilen obisk Mihael Krizmančič. 1823

Mobilovana soba na Acquedotto za enega ali dva gospoda z hrano ali brez, se takoj odda, cena primerna. Acquedotto št. 33, vrata 16. 1822

Slovanske igralne karte prodajajo: knjigarna J. Gorenjec, ul. Caserma 16., Gregor Zidar, C. Rocol 263, tobakarna Segolin, ulica Industria (Sv. Jakob) in v Sežani: Fran Stofa, trgovec. 1472

Naš fotograf je Anton Jerkič, Trst. Via delle Poste 10. — GORICA, gosposka ulica 7. Izdelki odlikovani na vseh razstavah. — Le zaupno z njemu. 315

Tovarna sodovke v Podgori pri Gorici priporoča svoj izvrstni izdelek šifonk in pokalic gospodom krčmarjem v Podgori in okolici. Postrežba na dom. Josip Nemeč. 1757

Dolenjski krompir izvrstne kakovosti, prodaja v vsaki množini in po zmerni ceni. C. Sicherle & Co, Gorica, Gledališka ulica 20. 1800

Trgovski pomočnik, že štiri leta v trgovini jestvin govori slovensko, ital. in dovolj nemško. Išč. službe. Ponudbe pod „Mladenič“ pri ins. oddelku Edinosti. 1802

Iščem sobo priprosto opravljeno, a čisto in svetlo, če mogoče s hrano za 1. november. Ponudbe pod „S. Poljak“ na inseratni oddelku Edinosti. 1804

Kdor hoče pokušati pristnega Prosekarja, naj obišče gostilno Dolenc na Proseku. 1817

Slovenska družina brez otrok oddaja v najem mobilovano sobo. Naslov: via Francesco Denza št. 6. mez. desno. 1820

35-let star, trgovsko izobražen, zdrav pensionist, zmožen slovensčine in nemščine v govoru in pisavi, hrvatsko in italijansko v govoru z lepo in hitro pisavo si želi primerne službe. Eventuelno se tudi priženi v boljše trgovino. Tozadevne ponudbe se prosijo na inseratni oddelku Edinosti pod „lepa jesen 1805“. 1805

Specialiteta gumijskih predmetov

Irigatorji, klisteriji, suspenzori, obveze, gum. rjuhe, cevi za vino, plin, podložki z ovate

HIGIJENSKI :: PREDMETI

Prodaja in poprava gumijskih — čevljev. —

Federico Steindler, Acquedotto 12.

VZAMEM V NAJEM

loterijske liste, drž. rente in zajemne liste drugih bank s povračilom v mesečnih obrokih ali naenkrat.

IGNAC NEUMANN, menjalnica

Ustanovljena 1858. Trst, ulica Ponterosso 4. Ustanovljena 1858.

Bogomil Pino

== urar in zlatar ==

Trst, ulica Vincenzo Bellini št. 13
nasproti cerkve sv. Antona novega

Bogat izbor ur vsake vrste, kakor tudi uhano, prstanov z dijamanti in brez dijamantov, ženske verižice, zlate in srebrne za moške, vse po konkurenčnih cenah.

Skladišče šivalnih strojev

Luigi Gramaccini

TRST, ulica Barriera vecchia št. 25

Cene dogovorne. Plačilo na obroke
Sprejme se popravljanje šivalnih strojev v sakega zistema. Prodaja igel, olja in aparatov
Kupuje in prodaja že rabljene šivalne stroje. 601

CANDIDO PIVA

izdelovatelj in trgovec lesnega oglja izključni liferant vzajemne zadruge privatnih uradnikov, z lastno žago in kralnico žgalnega lesa v Dobrempolju na Kranjskem, ponuja prve vrste lesa in lesnega, fosilnega oglja itd. itd. v s svincem zaprtih vrečah, prosto na dom na vsako točko mesta po zelo nizkih cenah.

Podrobna prodaja v ul. del Toro 4.

Isarna ulica del Toro št. 1, I. nadstropje.

TELEFON 20—56.

Prva primorska tvornica za lesne izdelke z vodno silo

tvrdke A. KRIZNIČ :: ob kolodvoru Podmelec

SPREJEMA V IZVRŠITEV:
vse v stavbeno mizarsko stroko spadajoče izdelke za HIŠE, VILE, SOLE, BOLNIŠNICE, CERKVE, JAVNA POSLOPIJA itd. kakor: OKNA, VRATA, PODOVE, PORTALE; popolne opreme LJUDSKIH ŠOL, ŠOLSKE KLOPI po Rettig-ovem patentu itd.

Proračuni in načrti brezplačno. — Zahtevajte vzorce in cene.

Parketna tvornica opremljena z najnov. stroji nudi parketne deščice iz hrast. in bukovega lesa. Postrežba takojšnja za vsako množino!

Strugarski oddelk nudi vse v strgarsko stroko spadajoče izdelke. — JAMSTVO!

Vsa dela so solidno in strokovnjsko izvedena. — Obisk strokovnjaka interesentom brezplačno. 329

TOVARNA GLASOVIRJEV
Pečar & Saksida
v Trstu, ulica della Fornace št. 8.
Prodaja, popravlja in menjuje glasovirje, pianine, harmonije, orkestrijone itd. — Uglasavanje izvrstno in točno po nizkih cenah.

Tržaška posojil. in hranilnica

V lastni hiši. registrovana zadruga z omejenim poroštvom. Telefon št. 952.

Trst, Piazza Caserma 2, I. n. — (uhod po glavnih stopnicah)

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in 4 1/4
jih obrestuje
Rental davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po eno krono. Posojila daja na vključbo po dogovoru 5%—6% na menjice po 6% na zastave

na najmoderneje urejene varnostno ocelne za shrambo vrednost. papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navajata svojo deco.

Čevljarnica „Alla Sartorella“, Trst

VIA BARRIERA VECCHIA ŠT. 10 (NASPROTI SKLADIŠČU)

Velika izbira vsakovrstnih čevljev za moške, ženske in otroke. — Blago izvrstno in po cene zmernih.